Internet sahyp üçin düzedip taýýarlan ; Timur Kor

Düşündirişli sözlük.

Abraý *(a:braý),* hemmeler tarapyndan bildirilýän hormat,

sylag, ynam.

Akýüwrük *(a.-kýüwrük),* tüwini suwda bişrip gatyklanyp

iýilýän nahar.

Alçak, göwnaçyk, mylaýym, gadyrly, içgin gürleşýän adam.

Arkaýyn, ynjalykly, rahat, howatyrsyz, aladasyz, gaýgysyz.

Aýawly saklamak, zaýa etmän saklamak, gorap saklamak.

Aýlaw, at capyşygy geçirilýän ýörite meýdan, ýer.

Bagtyýar *(bagtyýa:r),* bagta ýar bolan, bagta eýebolan, bagtly.

Baky *(ba:ky),* mydamalyk, hemişelik, müdimi.

Baýlyk *(ba:ýlyk),* 1) mal-mülklülik, gurplulyk, köp zatlylyk, 2) gazylyp alynýan we öndürilýän gymmatly zatlar.
Baýrak, ýaryşda we başga zatda üstün çykanlygy üçin berilýän sylag.

Baýyr, dag etegindäki belentli-pesli depe, pes, ýapgyt

dagjagaz.
Belke, ýuka ýaýylyp kesilen hamyr böleklerinden

taýýarlanylýan nahar.
Bereket, bol hasyl, köp önüm, bolluk, dokluk, bolçulyk.

Bina *(bina:),* Uly jaý, ymarat.

Bitarap *(bitarap),* hiç bir tarapa goşulmaýan.

Turkmenkultur.com

Borç *(bo:rç),* bergi, edilen wada, karz.

Boz, calymtyl reňk.

Çarşak, dort-bäs. dişli agaçdan, demirden ýasalan, harman atmakda, ýandak, bede toplamakda ylanylýan gural.

Çarşenbe *(ga:rşenbe),* hepdäniň üçünji gününiň ady.

Çaryk, düýe, sygyr hamyndan, gaýyşdan tikilýän okjesiz aýakgap.

Çágesöw *(Çä:gesöw),* çäge gatyşykly, çäge gatyşygy bolan.

Çákmen *(çä:kmen),* düýe ýüňünden dokalyp tikilýän erkek adamlaryň daşky geýimi.

Çuwal, 1) un, bugdaý guýmak üçin elde dokalyp tikilýän gap, 2) Öý goşlaryny salmak üçin tärimden asylýan çitme gap.

Çoluk, çopanyň komekçisi.

Çyrpy, ýeňlenilip geýilmän, kellä atylýan, hemme ýeri keşdelenen aýal geýimi.

Dessan *(dessa:n),* Şygyr we kyssa gatyşykly ýazylan edebi eser.

Diýar *(diýa:r),* ýaşalýan ýer, ýurt, watan.

Turkmenkultur.com

Düsenbe *(dü:şenbe),* hepdäniň birinji gününiň ady.

Dynjalys, *(dy:njalyş),* mekdeplerde, okuw jaýlarynda dynç

almak üçin berilýán rugsat (kanikul).

Edep, gowy terbiýe, tertip-düzgün, sypaýylyk.

Gaçy, suw agmaz ýaly derýanyň, uly ýaplaryň, ýakasyna,

kenaryna gum üýşürilip edilýán berkitme.

Garaşsyz, özbaşdak, özygtyýarly, garaşly däl.

Gende, ýaman, erbet, ýaramaz.

Goreç, gözüň ortarasyndaky garaja bölegi.

Görkana *(görka:na),* owadan, görmegeý, görkli.

Halyçy *(ha:lyçy),* haly dokaýan, dokmaçy, haly dokamagyň ussasy.

Harlamak *(ha:rlamak),* ýaramaz, bigadyr, har saklamak, gymmatyny gaçyrmak, aýak astyna almak.

Hemişelik (hemi:şelik), mydamalyk, wagtlaýyn däl.

Howandar *(howanda:r),* ýakyn garyndaş, hossar, ýakyn dost, ýoldaş, arkadaýanç.

ILiK, geýime, başga zatlara dakylýan sadap.

Jülge, iki dagyň arasyndan uzap gidýán dere.

Jürdek, bokurdagy inçeräk bir gulply tomsuna suw sowatmak üçin ulanylýan gap.

Turkmenkultur.com

Kenar *(kena:r),* ýabyň, derýanyň gyrasy, ýer bilen çäkleşýän ýeri.

Käkilik *(ká:kilik),* köplenç dagda bolýan owadan aw.

Kärendeçi *(ka:rendeçi),* kireýine, kärendesine ýer alyp ekýän adam.

Kilim, haly ýaly ýüwürdilip dokalýan kiçiräk düşek.

Legen, kir ýuwmak ýa-da hojalykda başga zatlar üçin ulanylýan ýuka demir gap, taňňyr.

Lukman *(lukma:n),* kesel bejermek baýunça ýokary bilimli hünärmen.

Mask, bedenterbiýe boýunça ýerine ýetirilýän oýunlar, hereketler.

Merhemetli, rehimli, mähirli, şepagatly, ýakymly,mylaýym.

Máhriban *(mahriba:n),* mylakatly, mähirli, rehimli,mährem.

Minnetdar *(minnetda:r),* edilen ýagşylyk üçin birinden hoşal.

Nur saçmak *(nu:r),* ýagty bermek, şöhle ýaýratmak, ýagtylandyrmak.

Özbaşdak *(o:zbaşdak),* hiç kime bagly bolmadyk, garaşsyz.

Pagtaçy, gowaça ösdürip ýetişdirmek bilen meşgul bolýan adam, pagta ugrundan hünärmen.

Palas *(pala: s),* haly ýaly ýüwürdilip dokalýan kilimden uly düşek.

Paýtagt *(pa:ýtagt),* döwletiň merkezi şäheri.

Pellehana *(pelleha:na),* ýaryşda iň soňky barylmaly, barlyp gaýdylmaly ýer.

Turkmenkultur.com

Penşenbe, hepdäniň dördünji gününiň ady.

Petir *(peti:r),* hamyrmaýa goşulman hem-de aldyrylman, ýüzi dürtülip bişirilýän çörek.

Päki *(pä:ki),* saç, sakgal syrmak üçin ulanýlýan gural.

Rysk, nesibe, paý, alla tarapyn berilýän paý.

Sazak *(sa:zak),* gumluk ýerlerde bitýän pür ýaprakly agaç, odun.

Saz işlemek *(sa:z i:şlemek),* gurat, gowy işlemek. Seýis, aty çapyşyga taýýarlaýan, aty seýislemegiň ugruny bilýán adam.

Siňmek, iýmitiň aşgazan arkaly özleşmegi, bir zadyň içine kem-kemden siňip gitmek.

Sişenbe *(si:şenbe),* hepdäniň ikinji gününiň ady.

Sower dost *(do:st),* gowy görülýän, sylanylýan, söýülýän dost.

Süzgüç, suwuklygyň içindäki zady süzüp almak üçin gözenek-gözenek deşikli enjam.

Syn etmek *(sy:n),* birini ýa-da bir zady gözden geçirmek.

Şadyýan *(şa:dyýa:n),* keýpi kök, şat, şähdaçyk.

Şan-şöhrat *(şa:n-şöhra:t),* hatyra, dabara, şohrat.

Şenbe, hepdäniň altynjy gününiň ady.

Tazy *(ta:zy),* uzyn inçe tumşukly, inçe uzyn aýakly aw iti.

Täsin *(ää:si:n),* örän geň, geň-enaýy.

Turkmenkultur.com

Togdary, Uly aw guşy.

Tokaý, her hili gyrymsy we uly agaçlar gögerip oturan giň meýdan, ýer.

Torba *(to:rba),* içine zat salmak üçin ýörite dokalýan gap.

Uýmak, birine ynanmak, tabyn bolmak, biriniň yzyna eýermek.

Ynsan *(ynsa:n),* adam nesli, adam.

Ynsap *(ynsa:p),* utanç, haýa, wyždan, özüňi dogry alyp barmak duýgusy.

Ýadygárlik *(ýa:dygä:rlik),* 1) ýatdan çykarmazlyk, unutmazlyk maksady bilen birine berlen zat,

2) hormatlamak maksady bilen birinií ýa-da bir zadyň hatyrasyna gurlan, oturdylan heýkel.

Ýahna, gaýnadylan etden sowadylyp taýýarlanylýan nahar.

Ýekşenbe, hepdäniň dynç, ýedinji gününiň ady.

Ýilik, süňkiň içindäki ýumşak ýag ýaly zat.

Ýoda *(ýo:da),* kiçiräk, insizje ýoljagaz.

Ýumuş, birine tabşyrylan, ýerine ýetirilmeli iş.

Ýygra, utanjaň, çekinjeň.

Ýyrtyjy, (ýabany haýwanlara degişli).

Turkmenkultur.com